

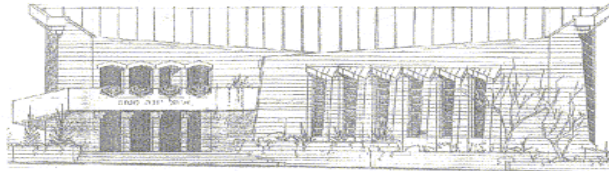
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

בית כנסת

ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

פנס כנר חנוכה במטוס

שו"ת עם הרב דוד אברהם ספקטור, רב הקהילה

שאלה

אני ומשפחתי טסים בחנוכה כל הלילה מאחרי-צהרים עד אור הבוקר, איך נוכל לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה?

תשובה

מי שטס בחנוכה משך כל הלילה, מלפני פלג מנחה עד אחרי עלות השחר ואין מי שנשאר ומדליק עליו בביתו, אינו יוצא ידי חובה בהדלקת נר חנוכה ע"י הדלקת פנס במטוס.

אין עליו מצות נר חנוכה והוא אנוס בדומה למי שנמצא בפורים דפרזות בירושלים ובפורים דמוקפין בתל-אביב ואין לו מצוות פורים.

מכל מקום **טוב להדר** אם אפשר **וידליק במטוס פנס בלי ברכה**, כיון שאסור להדליק במטוס אש או נר ע"פ החוק. יקפיד לא להשתמש בפנס לצורך קריאה, כדי שיהיה ניכר שמדליק לפרסום נס חנוכה ולכן לא מועיל אם ידליק את התאורה מעל ראשו במטוס או לידו שמיועדים לקריאה.

מקורות התשובה:

א. הדלקת נר חנוכה ברכבת, ספינה ומטוס

[1] שו"ת מהרש"ם חלק ד סימן קמו

א] אם מותר להדליק נ"ח על הרכבת לא מצאתי הדבר מבואר

ב] אבל הלא מי ששילם בעד כל הלילה הוי כשכר לו בית דירה לאכול ולישן שם וחייב בנ"ח

ג] ומ"ש רש"י ביושב בספינה י"ל שהיו אז ספינות פתוחות בלא קירוי והרוח מנשב ולא היה בגדר בית כלל.

ד] ואף דרכבת אינו עומד במקום א' ורכוב כמהלך לא נמצא בשום מקום שיהיה צריך בית קבוע למה

שמצותו בשביל פרסומי ניסא כנלענ"ד מסברא.

ב. שימוש בחשמל (בטרייה) לנר חנוכה

[2] מצות ראייה או"ח ס' תרע"ג (הרא"ה קוק)

ולענין גז והעלעקטרי (electric החשמל) שנתחדש בימינו, לכאורה נראה אע"ג דצליל נהורם טובא מכל מקום אין לצאת בהם ידי מצוה, מפני שלא היו במציאות בעת תקנת חז"ל המצוה, יש לומר שלא נכנסו בכלל הנרות שעליהם חלה התקנה.

[3] שו"ת הר צבי אורח חיים ב סימן קיד (הרב צבי פסח פרנק)

ובתשובות בית יצחק (יו"ד סי' קכ) כי שאין יוצאין י"ח נר חנוכה בעלעקטריק.

ונראה דיש להוסיף על דבריו, דכאן אין אור של שמן דולק אלא מתכות שמתחמם ע"י כח אלעקטרי

והמתכות כשהוא בתוך כלי זכוכית חתום, מאיר לעיניים, אבל באמת אין כאן שמן וגם אש לוחטת אין כאן, רק שהוא נראה לעיניים כמאיר.

[4] שו"ת יחוה דעת חלק ד סימן לח (הרב עובדיה יוסף)

יש טעם נכון לומר שאין יוצאים ידי חובת מצות הדלקת נרות חנוכה בחנוכה חשמלית, והוא מפני שאין בחנוכה חשמלית לא שמן ולא פתילה, והנס שהתרחש במנורת בית המקדש, הוא בשמן, שלא היה בו להדליק אלא יום אחד, ונעשה בו נס והדליק שמונה ימים, והמצוה בהדלקת נרות חנוכה כדי להזכיר את הנס שהתרחש כבר, אבל בחנוכה חשמלית שאין שם שמן כלל, אין בזה זכר לפרסומי ניסא.

[5] כף החיים ס' תרעג, ס"ק יט

ואם מותר להדליק בכח האש הנקרא **חשמל**, שמדליקים בביתם ובחנויות ע"י מכונות. ונראה **דיש לאסור משום דלא הוי זכר לנס**. דהנס היה ע"י הדלקת שמן ופתילה ובזה (בחשמל) לא יש כי אם אור בלא תפיסת ממשות. ועוד דהמנורה היתה נדלקת הפתילה ע"י אדם וזו ע"י מכונה. ועוד כיון שהעשית שיש בה כח האור היא מלאה אור, הוי כמדורה, שאין עולה אפילו לנר אחד.

[6] אשל אברהם (שבת כב, הגרא"י ניימרק)

אור החשמל כיון דצליל נהוריה אפשר **דכשר לנר חנוכה**, כמו שכשר לנר של שבת, אלא שיש להדר יותר על שמן זית שהנס נעשה על ידו.

[7] שו"ת מים חיים ס' רעט (הרב יוסף משאש)

[א] זה ראיתי בקונטרס טהרת השלחן על השי"ע א"ח ס' תרע"ג, שכתב וז"ל: 'בימינו נתפרש מאור הגאז והאלקטרי(חשמל) **וצריך עיון אם יוצא בהם למצות חנוכה**. עכ"ל.

[ב] וצער אני לא ידעתי מדוע צריך עיון ולא יהיה היתר פשוט, אם **משום הפתילות**, הלא כל הפתילות כשרות לנר חנוכה, אפילו הפתילות שאין האור נתלה בהן יפה כמשי' בס' תרע"ג, סע' א' עש'.
וכאן יש חוטי נחושת תוך הגביע שהאור נתלה בהם יפה יפה. ואם-כן למה יגרעו מפתילות בגד בלוי שאין האור נתלה בהם יפה.

[ג] ואם מפני שהנס נעשה בשמן, גם זה אינו, שהרי במדינות אשכנז נהגו להדליק בנרות של שעוה, מפני שאורך צלול כמו שמן כמשי' שם בהגה, ואם-כן **העיקר הוא שיהיה אור צלול**.

[ד] ויהיו הנרות מונחים על הפתח, **שיהיו נכרים שהם לפרסומי ניסא דחנוכה**.

[ה] ובנדון דידן (בנרות חשמל לחנוכה) אין לך **אור צלול** יותר ממנו וגם **יניחם על הפתח**.

[ו] ואי משום דהדלקה עושה מצוה, **גם פה יש הדלקה וכבוי** ולכך אסור להדליקו ולכבותו בשבת וביום טוב.

[ח] ואם-כן לדעתי המעט נראה, דשרי(שמותר) **לעשות ממנו(מנרות חשמל) נרות חנוכה**.

[ט] ואחר שיעור זמן הדלקתה, **אם ירצה לכבותה, הרשות בידו**, כמ' בס' תרע"ב סע' ב'.

[8] ילקוט יוסף (לפי פסקי הרב עובדיה יוסף), חלק ה' מועדים, דיני השמנים והפתילות, סע' ג

דעת רבים וכן שלמים מאחרוני דורנו, שאין יוצאים ידי חובה של חנוכה, בהדלקת נרות חשמל, ויש פנים הנראים בהלכה כדבריהם, ולא יהא אלא ספק ואין להיכנס בספק ברכה לבטלה, ולכן לא יברך על נרות חנוכה בנרות חשמל, ואף אם יזדמן שאין לו שמן או שעווה לנרות חנוכה **ולא נשארה לו ברירה אלא להדליק נר חשמלי, לשם מצות נר חנוכה, יש להדליק החשמל בלא ברכה**...וצריך שיהיה מונח במקום שאין רגילים להניח בו נר החשמל בשאר ימות השנה.